

Activiteitenplan september 2023 - september 2024

Datum: 9 juni 2023

Aan: Gemeente Leiden, t.a.v. Boudewijn Kopp, Lucille Klaassens

Doel: dit document is bedoeld als basis voor de op te stellen raamovereenkomst tussen Coöperatie Energiek Leiden en de gemeente Leiden

Inhoud

Inleiding en achtergrond	3
1. Energiecoaches voor snellere verduurzaming van woningen	3
2. Opzetten en begeleiden van buurt- en wijkinitiatieven: de transitieversneller	5
3. Versnellen lokale warmteprojecten: kwartiermaker en ondersteuningsstructuur	6
4. Coöperatieopbouw en professionalisering	6
Bijlage: Organogram	8
Tot slot	8

Inleiding en achtergrond

Coöperatie Energiek Leiden heeft de ambitie de energietransitie in de stad te versnellen. Dit doen we door bewoners van Leiden te ondersteunen in de overstap naar duurzame energievoorziening en hun belangen te behartigen bij de partijen die bij die overstap betrokken zijn. We doen dit volgens de lijnen die de gemeente Leiden volgt - besparen, omschakelen, opwekken - en zetten graag onze kennis, contacten en expertise in om ook de doelstellingen van de gemeenten Leiden, o.a. op het gebied van energiearmoedebestrijding en collectieve oplossingen voor aardgasvrij te helpen realiseren. In een nog op te stellen samenwerkingsovereenkomst hopen we de rolverdeling tussen Energiek Leiden en gemeente vast te leggen.

In het activiteitenplan hieronder beschrijven we de projecten die Energiek Leiden graag wil oppakken omdat ze in onze visie bijdragen aan de versnelling van de energietransitie. Per project geven we beknopt aan wat er nodig is aan mensen en middelen. Het is een verdere uitwerking van het jaarplan dat we eerder met de gemeente hebben gedeeld en is bedoeld als aanzet voor de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en Energiek Leiden.

In ons jaarplan¹ staan de volgende hoofddoelen:

- We activeren bewoners om in hun wijk actief te worden in de energietransitie. We ondersteunen hen bij het verduurzamen van hun woningen (energiecoaches) en bij het opzetten van wijkgebonden projecten zoals kleinschalige warmteopwek.
- We brengen de belangen van bewoners (initiatieven) in de energietransitie in bij de Leidse Warmtewissel in.
- We ontwikkelen in samenwerking met andere partijen coöperatieve projecten (dus met medezeggenschap en mede-eigenaarschap van bewoners) voor de opwek van duurzame energie (wind, zon, warmte). Hiervoor zetten we een maatschappelijk dienstenbedrijf (ondersteuningsstructuur) op.

Uitgangspunt voor Energiek Leiden is dat werk in de energietransitie professionele arbeid is en overeenkomstig betaald moet worden; we zetten betaalde professionals in. Uitzondering daarop vormen het bestuur en de energiecoaches, die werken op vrijwillige basis, met een beperkte vrijwilligersvergoeding.²

Om onze doelen te bereiken willen we in 2023-2024 de volgende projecten opzetten en realiseren:

1. Energiecoaches voor snellere verduurzaming van woningen

In heel Nederland zetten gemeenten en energiecoöperaties vrijwillige energiecoaches in om bewoners te helpen stappen te zetten in het verduurzamen van hun woning (maatregelen) en het aanpassen van hun gedrag om de energierekening omlaag te brengen. Energiek Leiden heeft op dit moment 37 actieve energiecoaches, opgeleid door de landelijke opleider Hoom. De energiecoaches hebben in de periode 2021 en 2022 538 gesprekken gevoerd met huiseigenaren. Dit gesprek en het daarbij behorende advies leggen ze vast in een dossier dat de bewoner gebruikt om gestructureerd stappen te zetten, wat uiteindelijk moet leiden tot een aardgasvrij-ready woning. Deze aanpak willen we verder uitbouwen. Verder zijn er 165 huurders of bewoners

¹ Voor onze missie en visie verwijzen we naar het Jaarplan 2023 *Groeien en Vaart maken*

² De in dit document genoemde kosten zijn ex 21% btw.

van monumentale panden doorverwezen naar een wijkambassadeur of Erfgoed Leiden waarna wij geen zicht meer hadden op de verdere afhandeling van deze aanvragen. Als coöperatie vinden wij echter dat we er voor iedere Leidenaar zouden moeten zijn, juist voor de mensen die worstelen met energiearmoede. Daarom stellen we voor deze splitsing op te heffen en ook de coördinatie van de groep huurderscoaches via onze coöperatie te laten lopen. We zullen daarvoor in overleg, zoals de Energiefixers van het Druckerfonds en ex-wijkambassadeur Bart Groeneweg, en met de verschillende corporaties kijken hoe wij hier een succesvolle invulling aan kunnen geven. Dit moet resulteren in een gestructureerd aanbod voor huiseigenaren, huurders en de groep minder draagkrachtige inwoners. De coördinator van de energiecoaches overlegt periodiek met de gemeente over de vorderingen en de aansluiting op gemeentelijke acties zoals het isolatie-offensief.

De energiecoaches krijgen niet betaald voor hun werk, maar ontvangen wel een vrijwilligers- of onkostenvergoeding. In de voorgaande periode is deze vergoeding op € 10 gesteld, maar wij trekken dat op naar € 25 per gesprek.

- In 2023-2024 gaan we 20 nieuwe energiecoaches voor woningeigenaren en nog eens 25 energiecoaches voor huurders werven en opleiden
- In die periode voeren we 300-400 adviesgesprekken bij woningeigenaren en 200-300 gesprekken bij huurders
- De energiecoaches volgen jaarlijks een verdiepingstraining naar keuze (b.v. over warmtepompen, ventilatie, warmtefoto's e.d.)
- De energiecoaches komen twee keer per jaar bij elkaar voor een intervisie en motivatie-bijeenkomst
- Energiek Leiden houdt een enquête onder huurders en huiseigenaren om de gebruikerstevredenheid te toetsen en om verbeteringen in de aanpak te kunnen doorvoeren.
- We voeren een door de gemeente ondersteunde wervingscampagne uit om nieuwe energiecoaches te vinden en om de aanvragen voor gesprekken door bewoners te stimuleren.
- Een energiecoachcoördinator stuurt de energiecoaches en huurderscoaches aan, organiseert de bijeenkomsten en de opleiding, en werkt mee aan de enquête en de campagne.
- De coaches krijgen de beschikking over werkmateriaal en meetapparatuur (b.v. duurzame *give away*, endoscoop, CO₂-meter of thermografische apparatuur).
- Energiek Leiden is aangesloten bij Energie Samen Hoom en de energiecoaches bieden huiseigenaren het Hoom-dossier aan.

2. Opzetten en begeleiden van buurt- en wijkinitiatieven: de transitieversneller

Collectieve actie werkt als versneller in de energietransitie: samen offertes opvragen en collectieve inkoop regelen, woningtypedossiers opstellen, wensen in de wijk ophalen d.m.v. een enquête, een Energiefixers-actie opzetten, huiseigenaren laten aansluiten bij renovatie door de woningcorporatie in een wijk met gespikkeld bezit enz. Dit soort initiatieven en acties ontstaan niet vanzelf; ze moeten geïnitieerd en begeleid worden. Daarvoor zetten we 5 betaalde transitieversnellers in. Die werken aan een aantal energiegerelateerde thema's, zoals isolatie (aansluitend op het isolatie-offensief van de gemeente), energiearmoede, verduurzaming door VVE's en (waar van toepassing) de Wijkuitvoeringsplannen. Ze kennen de wijk, onderhouden goede contacten met de bestaande netwerken daar, hebben kennis van de energietransitie en gaan actief op zoek naar startpunten voor collectieve actie. Ze stemmen regelmatig af met de wijkregisseurs van de gemeente, om gebruik te maken van elkaars netwerken, kennis en ervaringen. De transitieversnellers initiëren en begeleiden elk 4 tot 6 bewonersinitiatieven en werken volgens de [Buurtwarmteaanpak van Energie Samen](#).

- Ze brengen groepen bewoners per buurt bij elkaar en zorgen met praktische ondersteuning dat ideeën die bijdragen aan de energietransitie in de wijk zich ontwikkelen tot concrete plannen en uitvoering daarvan: een divers kernteam bij elkaar brengen dat zelfstandig kan functioneren, bijeenkomsten helpen organiseren, stappenplannen maken, helpen bij subsidieaanvragen, communicatie opzetten enz. Het doel is om te komen tot een zelfstandig functionerende groep van buurtbewoners met een helder doel en ideeën om daar te komen.
- In de wijken waar al gewerkt wordt aan een WUP, ondersteunt de transitieversneller de bewoners die betrokken zijn bij het opstellen van de startnotitie en het WUP zelf. Dit doet hij of zij door met het Wijkkompas te werken, ervaringen elders uit het land te delen en expertise in te vliegen als dat nodig is.
- We gaan een nauwe samenwerking aan met de Energiefixers, een project dat in 2023 is opgezet door o.a. het Druckerfonds. De transitieversneller ondersteunt de Energiefixers in de wijken waar zij aan de slag gaan.³

De 5 transitieversnellers zijn betaalde krachten die 8 uur per week beschikbaar zijn. We zouden voor deze functie graag gebruikmaken van de kennis en ervaring van de voormalige wijkambassadeurs, die in de afgelopen jaren een groot netwerk in hun wijken hebben opgebouwd. We zijn in gesprek om te kijken of samenwerking met Energiek Leiden op deze manier mogelijk en wenselijk is.

³ Het projectplan van de Energiefixers valt (in elk geval dit jaar) niet onder dit activiteitenplan.

3. Versnellen lokale warmteprojecten: kwartiermaker en ondersteuningsstructuur

Op diverse plekken in Leiden werken bewonersinitiatieven aan wijk- of straatgebonden warmteprojecten (o.a. Kruisbes Merenwijk, Oranjerie Maredijkbuurt, Vlietpoort Lammenschansplein). Momenteel wisselt een aantal daarvan kennis en ervaringen uit in de warmtewerkgroep van Energiek Leiden. De ontwikkeling naar realisatie gaat echter traag, omdat het tempo afhankelijk is van bewoners die dit als vrijwilligerswerk naast hun betaalde werk doen. Tegelijkertijd zijn dit soort initiatieven onmisbaar voor versnelling van de energietransitie omdat ze een hiaat opvullen tussen grootschalige en individuele warmteoplossingen. In de transitievisie warmte geeft de gemeente Leiden aan dit soort bewonersinitiatieven te willen ondersteunen.

Energiek Leiden zet een ondersteuningsstructuur op waar de bestaande en startende (nieuwe) warmte-initiatieven een beroep op kunnen doen om sneller tot een business case en realisatie te komen. Het gaat daarbij om praktische ondersteuning bij bijvoorbeeld het aanvragen van subsidie, laten uitvoeren van een haalbaarheidsstudie, invliegen van warmte-expertise, organiseren van bijeenkomsten met de wijk e.d. De ondersteuningsstructuur kan de vorm van een loket of projectbureau hebben, maar de uiteindelijke vorm is afhankelijk van de behoeften van de initiatieven. We stellen een kwartiermaker aan om de plannen voor deze ondersteuningsstructuur verder uit te werken en om de structuur op te zetten.

De ondersteuningsstructuur die wordt opgezet sluit aan bij het plan dat Rijnland Energie Coöperatie heeft ingediend bij de ORES-regio en de RES. Dat voorziet in een bredere, regionale aanpak voor versnelling van de warmtetransitie.

Energiek Leiden brengt daarnaast het perspectief van de wijkbewoners en de warmte-initiatieven in bij de Leidse Warmtewissel.

4. Coöperatieopbouw en professionalisering

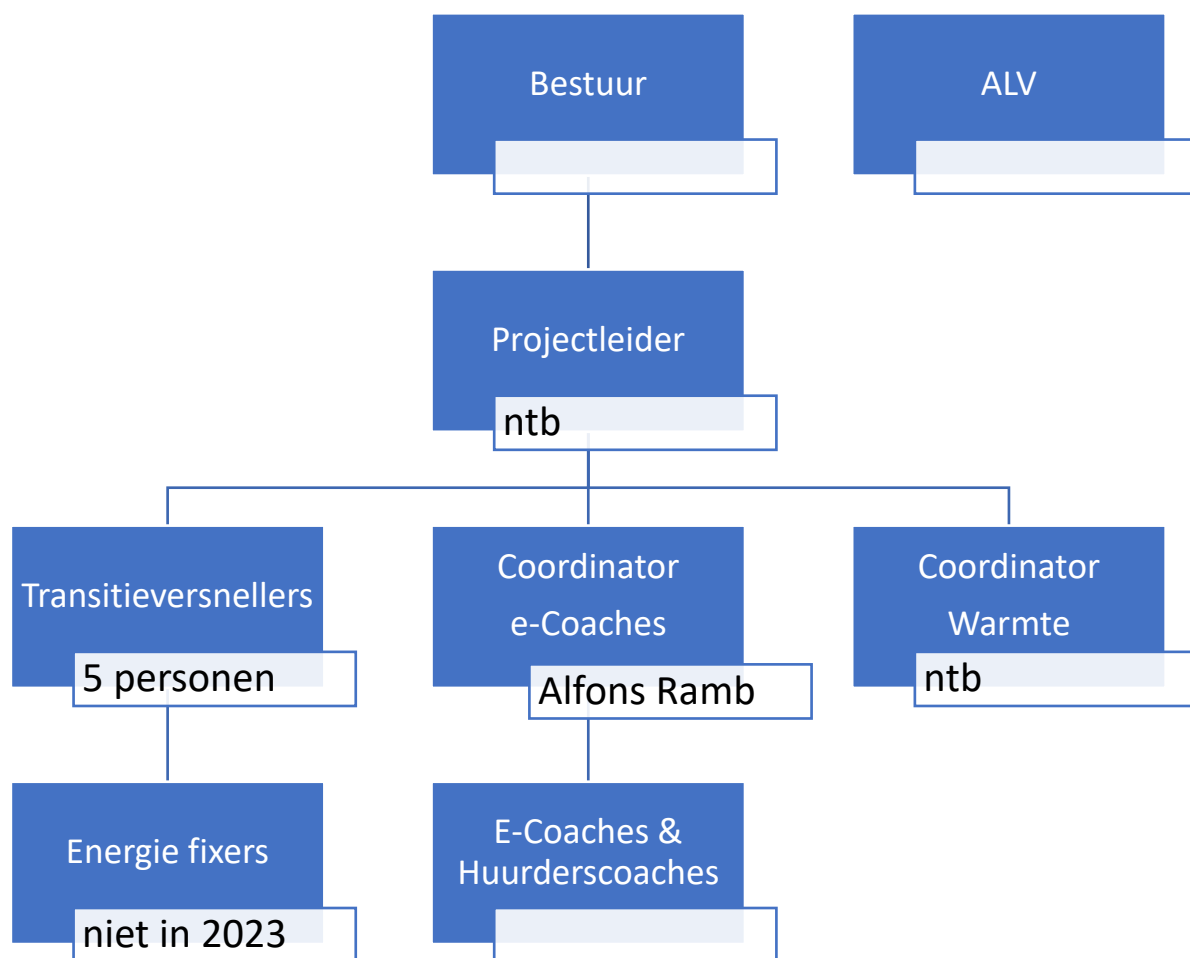
Betrokkenheid van bewoners is een voorwaarde voor een succesvolle energietransitie. Energiek Leiden is van mening dat een coöperatieve vorm de beste manier is om die betrokkenheid te organiseren, vanwege de mogelijkheden die deze vorm biedt om bewoners medezeggenschap en mede-eigenaarschap (lokaal eigendom) te geven en hen op die manier te laten mee-profileren van de opbrengsten van lokale opwek. We gaan actief werken aan het vergroten van de zichtbaarheid en bekendheid, de groei van het aantal leden, een breder actief kader en een structurele samenwerking met andere partijen in de stad die actief zijn in de energietransitie zoals het Groen Idee Café, Zon op Leiden, De Energiefixers, Leiden Sneller Klimaatneutraal, Energieloket mbo Rijnland enz. Op termijn willen we ons ontwikkelen tot een krachtig platform voor energietransitie-activiteiten van bewoners, waar kennis en kunde uitgewisseld en gebundeld worden.⁴

Om dit te bereiken én om de bovenstaande doelen succesvol te kunnen uitvoeren, moet Energiek Leiden als coöperatieve organisatie groeien en professionaliseren. Hiervoor is tijd nodig. We maken daarvoor gebruik van het zogenoemde ‘[opgroeierecht](#)’ zoals omschreven door de Participatiecoalitie: tijd, ruimte en middelen om ons verder te organiseren. We trekken een projectleider aan die verantwoordelijk is voor de coördinatie en monitoring van bovenstaande plannen. De projectleider initieert de plannen, zorgt dat de vacatures vervuld worden, monitort de voortgang van de

⁴ Waar mogelijk werken we in de communicatiecampagnes (bijvoorbeeld voor ledenwerving of andere stadsbrede acties) samen met de communicatieafdeling van de gemeente.

afzonderlijke projecten, zorgt voor onderlinge afstemming en rapporteert hierover aan het bestuur van de coöperatie. De projectleider wordt aangesteld voor 20 uur per week. De projectleider beschikt overeen vaste werkplek, waar ook ruimte is voor overleg van de coördinator met de energiecoaches, de transitieversnellers en de leden van de initiatiefgroepen, de kwartiermaker warmte en het bestuur.

Bijlage: Organogram

Tot slot

De energietransitie is ingewikkeld en dynamisch en de inzichten over wat er moet gebeuren en hoe, zijn aan verandering onderhevig. In dit activiteitenplan hebben we een koers gekozen waarvan we verwachten dat we er onze doelen mee bereiken, en dat die aansluit bij de plannen van de gemeente Leiden. Daarnaast moet er voldoende flexibiliteit in de plannen zitten om aanpassingen te kunnen doen wanneer ontwikkelingen in de maatschappij daarom vragen.

We rekenen op een goede samenwerking met de gemeente waarin we in een doorlopend gesprek over de wederzijdse plannen, resultaten kunnen bijsturen wanneer dat nodig is.

Leiden, juni 2023

Namens het bestuur van Coöperatie Energiek Leiden,

Rob Boérée